

Jan Zieliński

"Światopogląd Stanisława Ignacego
Witkiewicza", Małgorzata
Szpakowska, Wrocław 1976 :
[recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 20/2 (64), 202

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/II/ SZPAKOWSKA Małgorzata: Światopogląd Stanisława Ignacego Witkiewicza. Wrocław 1976. Oss., PAN. Kom. Nauk o Literaturze Polskiej. Rozprawy Literackie 15, ss. 219, zł 40,-

Książkę otwiera krytyczny przegląd powojennej recepcji pism Witkacego w Polsce. Z trzech ujęć całościowych (Puzyny, Błońskiego i Pomiana) najważniejsza dla dalszego wywodu jest koncepcja tego ostatniego, mówiąca o fundamentalnej sprzeczności, dwoistości filozofii Witkiewicza. Pogląd Witkacego na świat rozpatruje autorka w trzech aspektach: analize, diagnozy i prognozy. Jest to pogląd katastroficzny - w stanie upadku znajdują się trzy dziedziny tworzące kulturę (religia, sztuka i filozofia), nastąpił zmierzch wielkich indywidualności, twórców wartości kulturalnych. Przyczyny tego stanu rzeczy wyjaśnia Witkacowska filozofia społeczna (ewolucjonizm z elementami energetyzmu). Przyszłość - to utopijne społeczeństwo, szczęśliwe za cenę rezygnacji z wolności. Książka uwzględnia też wiele zagadnień szczegółowych: stosunek Witkacego do modernizmu, jego wizję historii Polski, jego poglądy polityczne.

BP/64/45

J.Z.

/II/ SZUWALSKI Krzysztof: "Historia" i "romans" jako terminy genologiczne w świadomości literackiej Wacława Potockiego. "Pamiętnik Literacki" 1976, z. 4 s. 199-211.

Analizując wypowiedzi teoretyczne Potockiego autor próbuje zrekonstruować znaczenie używanych przez poetę terminów "historia" i "romans". Omawia też pojawiające się w metaliterackich wypowiedziach poety nowe pojęcie genologiczne, będące kontaminacją "romansu" i "historii" - "historię romansową". Gatunek ten łączy w sobie dążność do zaciekawienia i zadziwienia czytelnika oraz usiłuje przekonać o prawdziwości opowiadanej fabuły. Dwoistość funkcji, jakie pełni "historia romansowa", polega na realizacji formuł: "delectare", związanej w świadomości genologicznej Potockiego z romansem, oraz "docere", związanej z "historią".

BP/64/46

M.M.